

Finansdepartementet

Örnsköldsviks kommuns yttrande, Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn, SOU 2024:50 (Dnr Fi2024/01521)

Örnsköldsviks kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)

Sammanfattningsvis är Örnsköldsviks kommun i huvudsak positiv till Utjämningskommitténs förslag som på sikt kan leda till minskade skillnader i skattesats mellan kommunerna. Fortfarande visar dock utredningens förslag att utjämnningen inte är tillräckligt långtgående för att skapa ännu mer likartade förutsättningar för landets kommuner.

Örnsköldsviks kommuns synpunkter på de olika delsystemen samt skattesatsdifferenser:

- **Kommunen är positiv till att fler riktade statsbidrag omvandlas till generella statsbidrag**, framför allt för att minska administrationen och stärka det kommunala självstyret. Utredningens förslag om att flytta 12 riktade statsbidrag för kommunerna till det generella statsbidraget är bra. Framöver bör ambitionen vara att ytterligare riktade statsbidrag överförs, där de långsiktiga effekterna är relativt stabila samt där de riktade statsbidragen är relativt små i omfattning. Exempel på riktade statsbidrag som bör föras över är lärarlönelyftet och förstelärare. Exempel på riktade statsbidrag som inte bör föras över är mottagandet av asylsökande/ samt kunskapsbidraget (fd likvärdig skola). Sektorsbidrag bör utredas mer, men avvakta utredningen om skolpengsnorm. Vid beslut om nya riktade statsbidrag är kommunen positiv till utredningens förslag kring vägledande kriterier.
- **Kommunen är positiv till förändringarna i inkomstutjämningsystemet /regleringsposten**. En hög kompensationsgrad på minst 95% i inkomstutjämningsystemet är nödvändigt utifrån stora skillnader i kommunernas skattekraft. Kommunen delar också utredningens förslag om höjd garantinivå till 116% och justering mot regleringsposten samt uppdaterade länsvisa skattesatser. Kommunen anser i likhet med utredningen att ingen tillväxtkomponent ska ingå i systemet.

- **Kommunen är i huvudsak positiv till förändringarna i kostnadsutjämningsystemet.**
  - Kommunen är positiv till att gleshet beräknas på ett nytt mer relevant sätt. Kommunen är negativ utifrån att kostnadsutjämningsförslaget ändå inte i tillräcklig omfattning kompenserar för gleshet och småskalighet.
  - Kommunen anser att merkostnader för högt löneläge överkompenseras i delmodellerna, detta gäller även LSS-utjämning. Högre lönenivå i en kommun ger högre beskattningsbart skatteunderlag. Då inkomstutjämnningen inte omfördelar till 100 % utan 95 % ger lönetillägget en fördel för kommuner med hög skattekraft.
  - Kommunen är positiv till att delmodellen Befolkningsminskning förändras så att kompenstationstiden för berörda kommuner minskas från 10 år till 5 år.
  - Kommunen anser avseende delmodellen Gator och vägar att vinterunderhåll är underkompenserat jämfört med trafikbelastning, då mängden kommunal väg som den enskilda kommunen ansvarar för ej beaktas, utan det är kronor per invånare som ligger till grund.
  - Kommunen anser att invånardistans i delmodellen Räddningstjänst borde viktas mer jämfört med lokalt befolkningsunderlag.
  - Kommunen är positiv till att behovsberäkningen i delmodellen Förskola och fritidshem kompenserar för vistelsetid då lång vistelsetid innebär en högre kostnad i mindre förskolor.
  - Kommunen är positiv till gleshetsmättet även på grund av att det tar hänsyn till befolkningens bosättningsmönster vilket påverkar delmodellen Gymnasiet då kommunen enbart har gymnasieskolor centralt och delmodellen Grundskola då kommunen är stor till ytan och relativt sett inte har så många 1-9 skolor.
  - Kommunen konstaterar att VA-verksamheten inte ingår i utjämningsystemet men påverkar kommunernas kostnader utifrån stora variationer i struktur, till exempel ytstorlek/gleshet.
  - Kommunen är positiv till att den nuvarande komponenten för eftersläpning för snabb befolkningstillväxt bryts ut från kostnadsutjämnningen, men anser att gränsvärdet för ersättningen borde vara oförändrat.
- **Kommunen är positiv till förändringen att ta bort personalkostnadsindex avseende LSS-utjämnningen.** För att öka förståelsen för den kommunalekonomiska utjämnningen borde LSS-utjämnningen ingå i kostnadsutjämnningen, trots separata lagar.

- **Kommunen är negativ till fasta införandebidrag.** För att utredningens förslag ska få fullt genomslag förespråkar kommunen enbart att ett rörligt införandebidrag ska finnas som successivt avtar i exempelvis 5 år. Innebär alltså att även bidrag för svagt befolkningsunderlag borde fasas ut.
- **Kommunen konstaterar att skillnaderna i skattesats är för stora.** Utredningens förslag innebär fiktivt att skillnaderna i skattesats för kommuner+regioner skulle minska, men totalt ändå uppgå till 3,95%-enheter. Kommunen anser att den skillnaden inte enbart kan förklaras av olika ambitionsnivåer och skillnader i effektivitet. Kommunen kopplar det främst till kostnadsutjämnningen där kommunernas olika förutsättningar inte i tillräcklig omfattning beaktas. Örnsköldsviks kommun bedömer årligen ekonomisk styrka för landets 290 kommuner via nyckeltal från resultat- och balansräkningar på kommun- och koncernnivå. När detta resultat jämförs med skattesatserna i kommunerna är det kommunens syn generellt att kommuner med låga skattesatser också har starkare resultat- och balansräkningar. Detta skulle också tyda på att nuvarande utjämningsystem inte i tillräcklig grad utjämnat förutsättningarna mellan kommunerna.

Örnsköldsviks kommun

Anna-Britta Åkerlind (C)
Kommunstyrelsens ordförande